

Het verhaal van Roel Dieltiens, cellist.

Zoals zoveel musici is ook Roel Dieltiens van kindsbeen af en spelenderwijs in aanraking gekomen met muziek.

Vader (Lode Dieltiens) was naast componist van koorwerken en liederen ook leraar Harmonie en Notenleer aan het Muziekconservatorium te Antwerpen en aan het Lemmensinstituut te Leuven (B). Belangrijker toen voor Roel Dieltiens was echter dat vader ook orgelist was in een katholiek dorpje in de provincie Antwerpen dat Berlaar heet. Als kind vertoefde Roel Dieltiens dus regelmatig in de kerk, boven op het hoogzaal en vlakbij het grote orgel waarop zijn vader prachtige muziek van Bach, Buxtehude, Bruhns e.a. speelde. Bepaald indrukwekkend voor een kleine jongen.

Daarenboven dirigeerde vader het parochiekoor en werd er toen tijdens de kerkdiensten nog veel gezongen. Maar ook gewoon thuis onder moeder's vleugels was zingen dagdagelijks aanwezig.

Overall muziek dus. Een instrument leren bespelen was dan ook normaal.

Volgende procedure werd door alle kinderen gevolgd: eerst werd er blokfluit gespeeld en nadien mocht er dan een ander instrument bijkomen. Dat werd meestal de piano, ook bij Roel Dieltiens.

Toen hij 7 jaar was, kreeg hij thuis de eerste pianolessen van zijn vader. Een jaar later mocht hij naar de muziekacademie van Lier gaan waar hij terecht kwam in de klas van een zeer gerespecteerde maar strenge lerares. Een en ander verliep goed maar traag. Te traag naar de zin van de pianolerares die vond dat het aanwezige talent eindelijk eens tot ontwikkeling moest gebracht worden.

De druk die ze bijgevolg begon uit te oefenen werd al snel onaangenaam voor Roel Dieltiens die veel liever andere dingen deed dan piano studeren. Tijdens zijn puberteit werd de aversie tot de lerares en de muziek in het algemeen zo groot dat hij er volledig wou mee kappen. Maar de standvastigheid van vader Dieltiens was onverzettelijk. Zolang de kinderen humaniora liepen, moesten ze muziek volgen. Als noodzakelijke aanvulling voor al die niet-creatieve vakken in de dagschool.

Roel Dieltiens mocht ophouden met pianospelen maar moest wel een ander instrument kiezen.

Broer Koen die toen al een zeer goede blokfluitist was en best wel een begeleidingsinstrument kon gebruiken, opperde dat cello wel een goede keuze zou zijn. Alleen omdat het moest van vader en omdat hij er zijn broer een plezier kon met doen, maar zonder de minste interesse besliste Roel Dieltiens om op cello over te schakelen.

Hij was toen 14 jaar.

De celloleer van dezelfde muziekacademie was de tegenpool van de schrikbarende pianolerares. Hij kwam steeds te laat, babbelde veel en had totaal geen ambitie met Roel Dieltiens. Hij leerde hem hoe men ongeveer een cello moest vasthouden. Geen toonladders e.d. meer, geen vervelende studies of vingeroefeningen meer. De leraar speelde af en toe wat voor en Roel Dieltiens moest dan zelf maar uitzoeken hoe hij zoiets moest zien te bereiken. En dat was nu net wat de naar zelfstandigheid hunkerende puber wou: alles zelf doen. Na amper 6 maanden "onderricht" wist Roel Dieltiens dat hij cellist wou worden.

In 1971 liet Roel Dieltiens zich inschrijven in de Muziekhumaniora van het Lemmensinstituut te Leuven. Naast de algemene studievakken kreeg hij er een brede muzikale opleiding die voor hem van grote betekenis was. Jaarlijkse hoogtepunten waren de uitvoeringen van Bach's Mattheuspassie. Telkens met een andere dirigent en orkest en met de oudere studenten van de hogere afdelingen in het koor. Prachtig om naar te luisteren maar nog liever zou de 16-jarige Roel Dieltiens eraan mee gewerkt hebben.

En dat lukte ook toen Helmut Rilling kwam dirigeren en toevallig een paar dagen zonder continuo-cellicist zat. Als enige cellist in de school en zonder enige ervaring mocht Roel Dieltiens toen de continuo spelen. Onvergetelijke dagen.

Na deze bijzonder betekenisvolle en invloedrijke jaren liet Roel Dieltiens zich inschrijven aan het Koninklijk Vlaams Muziekconservatorium te Antwerpen. Daar was nl. kort ervoor de zeer gereputeerde cellopedagoog André MESSENS aangesteld. En Roel Dieltiens werd ondanks zijn prille celloverleden en tot eenieders verbazing, toegelaten. Tot op de dag van vandaag beweert Roel Dieltiens dat hij alles te danken heeft aan deze man die van in het begin in hem geloofde.

Na amper twee jaren van puur technische studie en discipline behaalde Roel Dieltiens zijn eerste diploma's waaronder een "Eerste Prijs" voor Cello in 1976.

Zijn begaafdheid werd ook opgemerkt door de toenmalige directeur van het Conservatorium, de concertpianist Eugène TRAEY die later ook voorzitter zou worden van de vermaarde Internationale Muziekwedstrijd Koningin Elisabeth. Door zijn impuls en persoonlijk engagement kon Roel Dieltiens concertervaring opdoen tijdens o.a. uitwisselingsconcerten met andere, buitenlandse conservatoria zoals die van Amsterdam, Parijs, Hannover en G n ve.

Alsof dat nog niet genoeg was, kwam Roel Dieltiens ook nog in contact met de clavecinist Jos VAN IMMERSEEL die toen laatstejaarsstudent was aan hetzelfde conservatorium en voor zijn muzikale experimenten medewerkers zocht. Een buitenkans voor Roel Dieltiens die zijn vroege familiale ervaring met barokmuziek hier terug kon gebruiken. Sindsdien zou het tegelijkertijd bespelen van de moderne en de barokcello een constante blijken te zijn voor zijn verdere loopbaan.

Na aandringen van zijn leraar A. MESSENS werd Roel Dieltiens voor de cyclus 1977-1980 als leerling aan de "Muziekkapel Koningin Elisabeth" toegelaten. Dit was een soort privéschool voor jonge, veelbelovende solisten die zich na het behalen van hun eindexamen nog wilden vervolmaken. Dit mochten ze doen met de leraar van hun keuze. En voor Roel Dieltiens was de keuze duidelijk: nogmaals drie jaar o.l.v. André MESSENS. Een keuze waar Roel Dieltiens later nooit spijt van gehad heeft.

In elk geval was deze vervolmakingscursus de uitgelezen kans voor Roel Dieltiens om zijn erg late aanvang met cello goed te maken. Een basisrepertoire had hij dus nagenoeg niet en die drie jaren boden hem de kans om dat euvel te herstellen.

Hij moest toen louter en alleen maar aan studeren denken daar alle onderwijs gratis was en alle professoren ter plekke kwamen. Een droom. Zo had hij als leraren o.a. de componist Victor LEGLEY (die later zijn Celloconcerto Opus 101 aan hem zou opdragen) en de violist Carlo Vanneste die Kamermuziek gaf. Alhoewel er per jaar een zeer zwaar programma moest afgewerkt worden (2 concerten, 6 belangrijke repertoirestukken en 4 etuden) groeide Roel Dieltiens in de drie jaar gestaag en slaagde uiteindelijk in het eindexamen met het predikaat: "Gegradueerde voor Cello met Virtuositeit en Grote Onderscheiding".

De examens die hij daar aflegde, werden door een internationale jury beoordeeld. Eén der leden was de bejaarde Franse cellist Etienne PASQUIER (cellist van het beroemde Trio à Cordes Pasquier en grote vriend van de componist Olivier Messiaen met wie hij het "Quatuor pour la Fin du Temps" creëerde). Na de examens werd er steeds stevig nagepraat en daaruit vloeide een jarenlange vriendschap voort. Tot aan de dood van Pasquier leerde Roel Dieltiens zeer veel over het hoe en waarom van de muziek van de eerste helft van de 20ste Eeuw. Pasquier woonde en werkte in Parijs, de metropool die toen een ware draaischijf was in het muzikale Europa.

Tijdens het slotconcert dat Roel Dieltiens gaf als Laureaat van de Muziekkapel werd hij opgemerkt door de beroemde Hongaarse violist André GERTLER en prompt uitgenodigd om deel uit te maken van het "Quatuor Gertler" waarmee deze meester zijn rijke carrière wou afsluiten. De samenwerking duurde 4 jaar en er werden kwartetten ingestudeerd van Hindemith, Ravel, Bartok, Schubert en Mozart.

Ook het Klarinettenkwintet van Brahms stond op het programma en daarvoor werd de Vlaamse wereldbekende klarinetvirtuoos Walter BOEYKENS gevraagd. En op deze manier maakte Roel Dieltiens kennis met iemand waarmee hij later een tiental jaren intens zou samenspelen in het Ensemble Walter Boeykens.

Nauwelijks een week na het eindexamen van de Muziekkapel ging het meteen richting Génève (CH) voor een zomercursus bij het grote voorbeeld van Roel Dieltiens, de prachtige Franse cellist Pierre FOURNIER. Voor het eerst maakte Roel Dieltiens daar kennis met de internationale wereld van de cello en de bijzonder innemende persoonlijkheid van Pierre FOURNIER.

Nagenoeg aansluitend ging het diezelfde zomer naar de "Accademia Chigiana" te Siena (I) waar de gereputeerde cellopedagoog André NAVARRA zijn zomercursus gaf. Bij aanvang reeds was het duidelijk dat André NAVARRA voor Roel Dieltiens de betere leermeester was en zodoende werd Roel Dieltiens student aan de Musikhochschule Westphalen-Lippe te Detmold (D). Hij combineerde deze studie met zijn baan als celloleraar aan de Muziekacademie te Lier (B) en als solocellist in het kamerorkest Collegium Instrumentale Brugense dat toen onder de leiding stond van Patrick PEIRE.

Tijdens de beginjaren van deze muzikale hoogconjunctuur, was Roel Dieltiens via zijn "oude muziek" connecties ook in contact gekomen met de hoboïst Paul DOMBRECHT, de violist Sigiswald KUIJKEN en ook met de Vlaamse contratenor René JACOBS die toen een ster was aan het zangersfirmament en nog maar net begonnen was met het dirigeren van barokopera's. Tezamen met de Duitse luitist Konrad JUNGHÄNEL was Roel Dieltiens jarenlang de vaste continuospeler van René Jacobs.

In dezelfde periode leerde hij toen ook de voor hem zeer belangrijke Vlaamse musicoloog en radio-directeur Pieter ANDRIESSEN kennen, de "persoon achter de schermen" die Roel Dieltiens steeds onvoorwaardelijk steunde.

De studies werden ondertussen definitief afgesloten met deelname in 1982 aan de Internationale Akademie für Solisten van Wolfenbüttel (D) en het behalen in 1983 van het "Diploma d'Onore" te Siena (I). Beide o.l.v. André NAVARRA.

Al enkele jaren met één been in het concertleven werd Roel Dieltiens dan ook zeer snel na zijn studies een begrip in de internationale muziekwereld. Uiteraard omwille van zijn voortreffelijke prestaties op cello maar ook omdat hij van meetaf aan het geluk had om op het podium te mogen staan met de grootste namen uit zowel de traditionele muziekwereld als de oude muziekwereld.

Roel Dieltiens heeft zich bijgevolg ook nooit kandidaat gesteld voor deelname aan een internationale muziekwedstrijd. Grotendeels omdat hij een aversie had van het idee "wedstrijd" wat voor hem niet te rijmen viel met muziek maken, deels ook omdat hij sowieso al volop in het concertleven stond en geen "carrière-springplank" die wedstrijden soms kunnen zijn, nodig vond.

1997 was een belangrijk jaar.

Roel Dieltiens werd gevraagd deel uit te maken van het "Orkest van de 18de Eeuw" (NL). Wat hij vele jaren met overtuiging deed daar Frans Brüggem voor hem een groot inspirator was.

In datzelfde jaar realiseerde Roel Dieltiens voor Harmonia Mundi (F) ook de cd-opname "Le Violoncelle Virtuose" met daarop cellowerken van Auguste Franchomme. Voor die opname verzamelde hij een ensemble van internationale topmusici rondom zich, die zich met veel enthousiasme toededen op een frisse, partituurgetrouwe en emotioneel diepgaande uitvoering van deze weinig bekende muziek uit de 19e eeuw. De naam van deze groep, ENSEMBLE EXPLORATIONS, was oorspronkelijk enkel bedoeld voor deze ene opname, maar keerde reeds een jaar later terug bij de samenwerking met Les Ballets C. de la B. (B), in een voorstelling van Alain PLATEL. Samen met een uitmuntende cast van dansers, acteurs, zangers en acrobaten speelde Ensemble Explorations "Iets op Bach", een voorstelling die in totaal meer dan 150 keer, over de hele wereld, op de planken stond.

Die exploratie van Bach in al zijn facetten legde de basis voor de verdere werking van een ensemble dat nadien internationaal hoge toppen zou scheren. Aan de hand van intensieve werksessies studeerden de musici nieuwe programma's in. Drijfveer was daarbij het bewust willen loskomen van de macht der gewoonte. Om dat doel te bereiken spitten ze telkens opnieuw alle aspecten van het in te studeren repertoire tot op de bodem uit. Partituren, componisten of stijlperiodes werden (her)ontdekt en onderzocht. Binnen dat kader was de keuze voor uitvoeringen op historische instrumenten logisch en evident.

Intussen slaagt zijn Ensemble Explorations er op die manier al ruim vijftien jaar lang in de grote meesters terug te plaatsen in hun authentieke omgeving, ontdaan van alle vastgeroeste tradities. Ook hedendaagse werken en werken van minder bekende componisten, vaak ten onrechte vergeten, worden met eenzelfde frisheid en diepgang aan het publiek voorgesteld.

Na deze lange en intensieve periode die Roel Dieltiens bijna uitsluitend aan zijn ensemble wijdde, keert hij nu meer en meer terug naar zijn "roots" als concertcellist. Hij heeft het grote voordeel dat hij kan terugkijken op muzikaal bijzonder rijk gevarieerde jaren. Jaren waarin de extremen elkaar raakten en die hem nu als kunstenaar ongewoon boeiend maken.

Zo wordt vb. zijn interpretatie op barokcello van de Solosuites van J. S. Bach als de referentie geroemd en tegelijkertijd wordt zijn uitvoering van de legendarische

Solosonate Opus 8 van Zoltan Kodaly op een modern instrument als het "enige echte alternatief voor Janos Starker" geprezen.

Hij speelt recitals met zowel Andreas Staier als met Frank Braley, treedt als solist op met het "Orkest van de 18de Eeuw" maar ook met het Philharmonisch Orkest van Sint-Petersburg, of werkt samen met het ensemble Archibudelli maar ook met de Hongaarse wereldmuziekgroep "Muzikas".

Naast het grote cellorepertoire speelt hij ook de aan hem opgedragen composities van o.a. Luc Van Hove (B) en William Bolcom (USA).

Sinds 2002 is Roel Dieltiens Professor Cello aan de Zürcher Hochschule der Künste (CH).

Zijn CD-opnamen verschenen bij Accent, Harmonia Mundi en Etcetera.